

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה:
לשנה: 10.50 קראנען, לחצי שנה: 5.25 קראנען, לרבע שנה: 2.70 קראנען.

ברוסיה:
לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות:
באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.
מחיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

עם „הפדגוג״:

באוסטריה־אונגריה:
לשנה: 15.50 קראנען, לחצי שנה: 7.75 קראנען, לרבע שנה 3.90 קראנען.

ברוסיה:
לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות:
באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שיללינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.
בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.
מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

קראקוי, יום ד׳, ט״ו טבת תרס״ג. גליון יב. Krakau, 14 Januar (1 Januar) 1903.

הננו מתכבדים להזכיר את מנויי ה„עולם קטן״, כי הגליון 13 הוא האחרון לרבע הזה, ואלה שחתמו רק לרבע שנה יואילו להזדרז ולחדש חתימתם, לבל תהיה הפסקה במשלוח הגליונות אליהם. המחדשים את חתימתם יואילו לשלוח אלינו את האדריסה הנדפסת שלהם או להודיענו את המספר שעל אדריסתם בדיוק.

המו״ל.

ממראות החרף.

האויר קר, האויר צח,
ושלג יפה, שלג רך
שטוח על הרחוב;
ורוח חזק, רוח שם
הומה, קורא בקול רם:
„הו, מה־טוב, מה־טוב״!

וכנער שובב מחלל הוא
בחליל נעלם: זוו זוו זוו!
ורגע יאלם דם;
רגע יצבר מן הרחוב
ערמות שלג דק לרב
ומסערן ברם.

רֶגַע יַחְמֹד לָצוּן לוֹ,
וּבְהַפְנוֹתוֹ כֹּה וָכֹה
בְּחוּצוֹת כָּל הָעִיר, —
יַחְטֹף כֹּבַע מֵראשׁ אִישׁ,
וּבוֹרֵחַ קַל וָחִישׁ
עִמּוֹ בָּאֲוִיר.

וְעַל עֵץ חָשׂוּף עוֹטֶה כְפוֹר
מְדַלֶּגֶת, פּוֹסַחַת צִפּוֹר דְּרוֹר,
כִּמְבַקֶּשֶׁת שָׁם דְּבַר מָה.

וִיחִידָה הִיא, וּמַר לָהּ מָר, —
כָּל אַחְיוֹתֶיהָ עָפוּ כְּבָר,
וְלֵב לֹא שָׂמוּ לָהּ.

בְּאֶרֶץ קְסָמִים רַבַּת־אוֹר,
מִתְעַנְּגוֹת שָׁם עַל חֹם וּדְרוֹר
צִפֳּרִים בֶּהָמוֹן רָב.
רַק הִיא יְחִידָה פֹּה... וּבֵין
הָעֲנָפִים מְחַפֶּשֶׂת קֵן, —
אַךְ לַשָּׁוְא — לַשָּׁוְא...

יצחק י. קַצְנֶלְסוֹן.

לְתוֹלְדוֹתַי.

(מֻקְדָּשׁ לְמוֹרִי אֱלִיעֶזֶר בֶּן־יְהוּדָה).

נוֹלַדְתִּי... וַאֲנִי זוֹכֶרֶת אֶת הַיּוֹם הַהוּא, כְּאִלּוּ קָרָה הַדָּבָר אֶתְמוֹל, שִׁלְשׁוֹם.

הָיָה בֹּקֶר, בֹּקֶר חַם וּבָהִיר וּסְבִיבִי רַעַשׁ וּבִלְבּוּל גָּדוֹל כְּטֶבַע הַמָּקוֹם וְהַזְּמַן; לִבִּי הָיָה מָלֵא רְגָשׁוֹת שׁוֹנִים וְהִפְצַתִּי לִבְכּוֹת.

וַאֲנִי זוֹכֶרֶת, כִּי בָאוּ אָז לִרְאוֹת אוֹתִי אֲנָשִׁים וְנָשִׁים, פְּנֵיהֶם נְעִימִים וְטוֹבִים מְאֹד, אַךְ זָרִים הָיוּ לִי, אֶת אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי לֹא הֲבִינוֹתִי וְלִשְׁאֹל אוֹ לְהָשִׁיב לֹא יָכֹלְתִּי, וְאַךְ זֹאת רָאִיתִי, כִּי כֻלָּם נוֹטִים אֵלַי חֶסֶד וָרָצוֹן וּבְשִׂמְחָה רַבָּה יְקַבְּלוּנִי בְתוֹכָם.

הָעוֹלָם הֶחָדָשׁ נִרְאָה לִי מָלֵא חֵן וָנֹעַם. זֶה הָיָה בִּימֵי הָאָבִיב, הַכֹּל הָיָה צוֹמֵחַ, פּוֹרֵחַ, הָאֲוִיר מָלֵא בֹשֶׂם, הַשָּׁמַיִם תְּכֵלֶת, וַעֲמֻקִּים עַד בְּלִי סוֹף, אַף עָנָן קַל אֶחָד כְּכַף אִישׁ לֹא רָאִיתִי עֲלֵיהֶם. וּמִסָּבִיב רַבָּה הַתְּנוּעָה וְהָעֲבוֹדָה, חָרְשׁוּ וְזָרְעוּ, נָטְעוּ וְזָמְרוּ, קָנוּ וּמָכְרוּ, לָמְדוּ וְלִמְּדוּ, בָּנוּ וְיִסְּדוּ, וְהַכֹּל בְּשִׂמְחָה, בְּהִתְלַהֲבוּת וּבְהִתְפַּעֲלוּת! הַסּוֹבְבִים אוֹתִי דִּבְּרוּ אֵלַי; הֵם חָפְצוּ, כַּנִּרְאֶה, לְפָרֵשׁ וּלְבָאֵר לִי זֶה וָזֶה, וַאֲנִי לֹא הֲבִינוֹתִי מְאוּמָה; אַךְ דּוֹמֶה הָיָה שֶׁהֵם רוֹצִים לֵאמֹר לִי שֶׁלְּפָנִים, לְפָנִים הָיָה עוֹד יֶתֶר טוֹב וְשֶׁצָּרִיךְ לְקַוּוֹת לֶעָתִיד.

הַכֹּל הָיָה טוֹב וְנָעִים, הַצִּפֳּרִים צִפְצְפוּ, הָעֵצִים הִתְלַחֲשׁוּ בֵינֵיהֶם, הַשֶּׁמֶשׁ הֵאִיר לַכֹּל וַיְרוֹמֵם אֶת הַכֹּל, אַךְ לִבִּי הָיָה מָלֵא עֶצֶב... יַעַן כִּי גֵרָה הָיִיתִי בְּאַרְצִי הַחֲדָשָׁה, זָרָה בֵּין אַחִים וַאֲחָיוֹת, לְדַבֵּר בִּלְשׁוֹנָם, שֶׁהִתְגָּאוּ בָהּ כָּל כָּךְ, לֹא יָדַעְתִּי וְדִבְרֵיהֶם הָיוּ סְתוּמִים לִי.

רַק בִּהְיוֹתִי בַת שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים הִתְחַלְתִּי לְהָבִין דְּבַר מָה. אָז אָמַרְתִּי בְּלִבִּי: מִי יִתֵּן וַהֲבִינוֹתִי כָּל מַה שֶּׁהֵם מְדַבְּרִים, הֲלֹא הָיִיתִי מְאֻשֶּׁרֶת! עָבְרוּ עוֹד שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וָאָבִין כְּבָר הַכֹּל, גַּם דִּבַּרְתִּי מִלִּים אֲחָדוֹת. אָז יָדַעְתִּי, כִּי אֵין אִישׁ אוּלַי בַּתֵּבֵל כֻּלָּהּ שֶׁיִּדְמֶה לִי בְאָשְׁרִי!

אָז חָפַצְתִּי לָדַעַת גַּם קְרֹא וּכְתֹב. לָמַדְתִּי הָאָלֶף־בֵּית, פָּתַחְתִּי הַתַּנַ"ךְ וְהִתְחַלְתִּי לִקְרֹא מִ"בְּרֵאשִׁית". אַךְ הַקְּרִיאָה הַזֹּאת הָיְתָה לִי הַרְבֵּה יוֹתֵר קָשָׁה מִבְּרִיאַת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. אֲבָל, "אֵין לְךָ דָּבָר הָעוֹמֵד בִּפְנֵי הָרָצוֹן"; בִּהְיוֹתִי בַת תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים יָדַעְתִּי לִקְרֹא וּבִהְיוֹתִי בַת שָׁנָה יָדַעְתִּי לִכְתֹּב וְהַדִּבּוּר הָיָה שָׁגוּר בְּפִי.

הִנֵּה כִּי כֵן סִפַּרְתִּי לָכֶם, קוֹרְאַי הַצְּעִירִים, רֵאשִׁית תּוֹלְדוֹתַי; אַךְ הֵן יָדַעְתִּי גַּם יָדַעְתִּי אֶתְכֶם וְאֶת תְּשׁוּקַתְכֶם לָדַעַת הַכֹּל וּבְוַדַּאי תַּחְפְּצוּ לָדַעַת: אֵיפֹה וּמָתַי נוֹלַדְתִּי וּמֶה הָיָה עוֹלָם הַתֹּהוּ שֶׁבָּאתִי מִמֶּנּוּ? הָבָה וַאֲסַפֵּר לָכֶם הַכֹּל:

נוֹלַדְתִּי בְּיוֹם ח' נִיסָן שְׁנַת אֶלֶף וּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ לְגָלוּתֵנוּ; נוֹלַדְתִּי עַל מַיִם רַבִּים, עַל הַיָּם הַגָּדוֹל, בָּרֶגַע שֶׁהָאֳנִיָּה "צֶסַרֶוִיטְשׁ" קָרְבָה אֶל הַחוֹף וַתַּשְׁלֵךְ אֶת הָעֹגֶן הַגָּדוֹל אֶל קַרְקַע הַיָּם, וּלְפָנַי נִרְאוּ הַבָּתִּים הַלְּבָנִים, עֲצֵי הַתָּמָר הָרִאשׁוֹנִים וְגִבְעוֹת הַחוֹל שֶׁל חוֹף יָפוֹ, חוֹף אַרְצִי, אֶרֶץ אֲבוֹתֵינוּ, אֶרֶץ מוֹלֶדֶת אִמָּתֵנוּ.

בַּת עֶשְׂרִים שָׁנָה הָיִיתִי בְּהִוָּלְדִי, וּבַת עֶשֶׂר הִנְנִי כַיּוֹם.

לְפָנִים הָיִיתִי מִכְנוּת הַגָּלוּת, יָשַׁבְתִּי בְּרוּסְיָה הַקָּרָה, שֶׁשָּׁם נִקְפָּא לִבִּי שָׁנָה – שָׁנָה, הִתְכַּסָּה קֶרַח עָבֶה וְנֶהְפַּךְ לְגָלִיד[1]) כֻּלּוֹ, עַד שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי עוֹד לֶאֱהֹב אֶת עַמִּי הָאֻמְלָל, לֹא חָפַצְתִּי לִלְמֹד אֶת שְׂפָתוֹ הַיָּפָה וְלֹא זָכַרְתִּי אֶת אַרְצִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַיָּפָה וְהַטּוֹבָה.

אַךְ בְּיוֹם אֶחָד נִשְׁבַּר הַקֶּרַח מֵעַל לִבִּי וְהִרְגַּשְׁתִּי פִּתְאֹם, כִּי צַר לִי הַמָּקוֹם שָׁם בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה, אֶרֶץ קָרָה...

וּבְשָׁעָה שֶׁכָּל הַצִּפֳּרִים שָׁבוּ מֵאַחֲרֵי הַיָּם, עַפְתִּי אֲנִי רָחוֹק, רָחוֹק...

„לִמְקוֹם הָאֲרָזִים וְהַגַּלִּים יִשָּׁקוּ
וְגַלֵּי הַיַּרְדֵּן בְּשֶׁטֶף יָצָקוּ...”

חֶמְדָּה בֶּן־יְהוּדָה.

1) גּוּר קֶרַח.

חֶמְדָּה בֶּן־יְהוּדָה.

הלויה.

(ספור).

א.

הלל היה מן הילדים אשר השתדלו לבוא אל החדר מן הראשונים, עוד בטרם התאספו המורים ועוד טרם החלו הלמודים. הוא היה קם בבקר השכם בעת אחת, עם אחיותיו הגדולות, לבש את בגדיו ויתרחץ, ויאכל את העגילים המשוחים חמאה, וישת את כוס התה, או את כוס החלב אשר נתנו לפניו, ויצא יחד עם אחיותיו ללכת אל בתי הספר. הן, האחיות, הלכו להן אל הגמנזיה, והוא הלך לדרכו, אל בית-ספרו, אל החדר המתקן, במקום אשר ילמדוהו עברית בעברית.

ובבוא הלל אל החדר כבר מצא שם ילדים אחדים. שמעון היקין,—לא שמעון של המחלקה הגדולה, אך שמעון הקטן, הלומד עמו במחלקה אחת,—היה תמיד הראשון לבוא אל החדר. כי אבותיו גרים בבית הקרוב, הנשען אל חצר החדר, וכאשר היתה הגדר המבדילה בין חצר לחצר פרוצה, היה שמעון הולך אל החדר לא מעבר פני הרחוב, רק דרך הגדר. האחים אליעזר ושמואל גם המה כבר היו בחדר, כי בשבוע העבר ילדה אמם בת, ולכן מהרה המשרתת אשר בביתם לשלח אותם מן הבית החדרה, למען ישקט הבית. וגם יעקב כבר בא. הוא יתום, כי אביו מת עליו, והוא הולך בבקר בבקר אל בית התפלה להתפלל „קדיש"; וכאשר יגמרו את התפלה יבוא אל החדר.

הלל שמח מאד, כי מצא את חבריו אלה בבית הספר, כי בפיו היתה חדשה חשובה, וימהר לספר להם.

— לי צפור — קרא הלל שמח.

— איפה? הראה נא! — קראו הילדים.

— לא פה, לא בידי, אך בבית. צפור חיה!

— מי קנה לך? — שאלו הילדים.

— איש לא קנה, רק צדנו היום בבקר צפור. — ענה הלל.

— היום? איך צדתם?

— לא אנחנו צדנו את הצפור, אך המשרתת; היא פתחה בבקר את החלון אשר בחדר האורחים, ותעף הצפור אל החדר. אז מהרה המשרתת ותסגר את החלון, ותקרא אלינו לראות את הצפור. כלנו מהרנו רצנו אל החדר, והנה אמת הדבר: צפור קטנה חיה מעופפת על פני כל החדר, ותעף גם אל חדר האכל. רדפנו אחרי הצפור גם אל החדר ההוא, וגם דוד וגם שמעון הקטן מהרו לרדת מעל מטותיהם, וערומים, ויחפים באו אל חדר האכל, וירוצו לראות את הצפור בעופפה. הצפור התיצבה על ראש הארון ותבט אלינו. נתן לפניה אכל על השלחן, אך לא ירדה מעל הארון, כי יראה מפנינו. ואולם כאשר יצאנו כלנו מן החדר ירדה הצפור על השלחן, ואנחנו ראינו אותה מרחוק מלקטת בחרטומה פתותי לחם, וגם מים שתתה מן הקערה.

— התדע, הלל? — אמר שמואל — הנה לי כלוב; נשים אפוא את הצפור בכלובי, והיתה הצפור לשנינו.

— ובביתך יעמד הכלוב עם הצפור? — קרא הלל בשאלה. — תודה לך! — הוסיף בלצון.

— לא, יעמד הכלוב בביתך. אך שנינו נכלכל אותה, נאכילה לחם ונשקה אותה יום יום מים, — אמר שמואל.

— המשרתת אמרה, כי הצפרים לא תאכלנה לחם רק זרעונים — השמיע הלל.

— אם כן — ענה שמואל — נשיג זרעונים.

— שמעו! — קרא יעקב — בחנות אמי יש זרעונים הרבה; אנכי אבקש מאת אמי זרעונים ואתן לכם, ולי גם לי יהיה חלק בצפור. הטוב?

— טוב! — קרא שמואל בשמחה.

— לא! — אמר הלל — לא לשלשתנו לבד, אך גם לאחיותי ולאחי הקטנים.

— טוב! — ענו שמואל ויעקב.

ב.

לעת הצהרים הביאה המשרתת, אשר לאבות הלל, ארחה להלל לאכל. הוא מהר לשאל את פיה על דבר הצפור. אך המשרתת לא הגידה לו מאומה, ואף האיצה בו, כי ימהר ויאכל את ארחתו, באשר עליה עוד לשאת אכל גם לאחיותיו, ולא תוכל לשבת הרבה פה ולדבר. מאד היה חפץ הלל לדעת את כל אשר הצפור עושה עתה בביתו, גדולה מאד מאד היתה תאותו ללכת עתה, אחר הארחה, לראות את הצפור בעופפה: אבל הוא ידע, כי אחר הצהרים יוסיפו ללמד. ולכן חכה בכליון עינים עד אשר תבוא השעה הרביעית, ואז ילך הוא ושמואל ויעקב לראות ולהשתעשע עם הצפור, כי כן נדברו שלשתם בעת ההפסקה הגדולה.

וכן היה. אך הודיע המורה, כי השעורים כלו, והילדים יצאו בחפזון ובמנוסה מאת החדר, נלוו הלל ושמואל ויעקב ללכת יחדו. המה הלכו בראשונה אל בית שמואל, לראות את הכלוב אשר אמר. הכלוב היה ישן; מעט שבור ורעוע, גם דלת לא היתה לו. ואולם החברים התיעצו וימצאו עצות לתקן את פרצי הכלוב. שמואל יעץ לסגר בניר את בדקי הכלוב, במקום אשר נפרצו הקנים. ואולם הלל לא הסכים לזה, כי ירא פן תקרע הצפור את הניר ותתפרץ החוצה ותברח.

— גם יהיה חשך בתוך הכלוב — אמר יעקב — אם נסגר את הפרצים בניר.

— ומה לעשות? — שאלו הלל ושמואל.

— נקח שבטים לחים ודקים, ונשים אותם בחורים, ונתקן את הכלוב.

— טוב מאד, — קרא שמואל. — גם דלת חדשה נוכל לקלע מן השבטים הלחים אשר נכין לנו.

— בודאי! — קראו יעקב והלל.

ויקחו את הכלוב וילכו. ויסורו גם אל חנות האלמנה, אם יעקב. ויבקש יעקב מאת אמו מעט זרעונים, ותתן לו מלוא הקמץ, ויקחו את אשר בידם, ויבאו ביתה הלל אל הצפור.

ג.

המה אך דרכו על מפתן הבית, והנה דוד, אחי הלל הקטן, רץ לקראתו ועיניו מלאות דמעה.

— הצפור מתה! — קרא הילד, ויתן בבכי קולו. — מתה הצפור.

הנערים נבהלו מאד, וימהרו לבוא הביתה, וישאלו: איפה הצפור?

— מתה, כבר מתה הצפור; החתול הרג אותה! — ספר חיים־שמעון העולל, וגם הוא אחי הלל הקטן בבית.

— איה הצפור, איה? — קרא הלל בקול בכי.

— הנה היא! — ענתה המשרתת — אך זה רגע מתה. החתול, החתול — השד יקחנו!

— ואיך היה הדבר? — שאל הלל את פי המשרתת.

— הלא תדעו את החתול של שכננו. והנה הלך חיים־שמעון ויעזב את הדלת פתוחה. ויבוא החתול הביתה, וירא את הצפור, ויארב לה; והיא לא ידעה להזהר, ויטרף אותה. דוד ראה את החתול מתנפל על הצפור, ויקרא קול גדול, ואני מהרתי לבוא ואגרש את הטורף הרע והצלתי את הצפור. אבל היא התהפכה פעם ושתים, ותנער בכנפיה הקטנות ותצפצף פעמים אחדות — ותמת... הנה היא. עוד חם לבה בקרבה.

— נהרג את החתול! — קרא שמואל ויעקב.

— בודאי! — קרא דוד הקטן, אשר זאת המלה היתה תמיד רגילה על לשונו — בודאי נהרג את החתול.

ועיני הלל היו מלאות דמעה. הוא זכר את הצפור בבקר, בעת אשר היתה עוד חיה ושובבה, ותמהר לעוף על פני כל החדרים, רגע ירדה על השלחן, ורגע עלתה על ראש התנור, או על פנת הארון. ועתה עיניו תחזינה את העליזה הזאת שוכבת מתה מבלי כל רוח חיים; ויגדל כאב לבבו מאד.

— בן־מות הוא החתול! — קראו הילדים עוד הפעם.

הלל לא ענה דבר. מה בצע אם יהרגו את החתול, והצפור לא תחיה עוד...

— אקחה את פגר הצפור ואשליכנו החוצה, — אמרה המשרתת — למה יתגולל פה על החלון ויבאש.

— אל תגעי בה! — קרא הלל נרעש מאד, ויתן קולו בבכי.

— ומה תעשה בה? — שאלה המשרתת.

— אנכי אקברנה — ענה הלל.

ד.

גם שני החברים, שמואל ויעקב, אמרו כי לא יוכלו להשליך את נבלת הצפור החוצה, ואף לתת לה קבורה. וגם הילדות, אחיות הלל, בשובן מבית הגמנזיה התעצבו מאד אל לבן על הצפור המתה, וגם הנה אמרו טוב לדברי הלל לקבר את הצפור בכבוד.

והילדות תפרו בגדי בד, שק לבן קטן, וישימו את הצפור בתוכו. והלל ודינה אחותו הלכו ויבחרו להם מקום לחפר קבר שם לקבר את הצפור. הלל חפץ לכרות את הקבר בפנת החצר, למען לא ירמסוהו אחר כן האנשים העוברים תמיד בחצר. ואולם דינה מצאה את המקום הנסתר הזה לא טוב, פן תבוא אחת המשרתות ותשפך שמה מי־שופכין ותשים את קבר הצפור לתועבה. ולכן בחרה דינה מקום לקבר הצפור תחת עץ רענן אחד אשר על יד מבוא־הכבוד.

הִלֵּל וּשְׁמוּאֵל וְיַעֲקֹב הָלְכוּ וַיִּכְרוּ אֶת הַקֶּבֶר בְּמַקֵּל וּבְיָד, וַיָּבֹאוּ וַיַּגִּידוּ כִּי הַקֶּבֶר כְּבָר חָפוּר. אָז לָקְחוּ קֶרֶשׁ קָטֹן וַיִּתְּנוּ עָלָיו אֶת גְּוִיַּת הַצִּפּוֹר לְבוּשָׁה בִּגְדֵי הַבַּד, אֲשֶׁר תָּפְרוּ הַיְלָדוֹת, וְהִלֵּל וּשְׁמוּאֵל נָשְׂאוּ בִידֵיהֶם אֶת הַקֶּרֶשׁ, וַיֵּלְכוּ הָלוֹךְ וְזַמֵּר שִׁיר־אֵבֶל, מִן הַשִּׁיר אֲשֶׁר קָרְאוּ בְּ„עוֹלָם־הַקָּטֹן":

זָמִיר, זָמִיר,
אֲהָהּ כִּי מֵת!
עָבַר הַיּוֹם
עָבְרָה הָעֵת –

לֹא עוֹד תְּלַקֵּט
פְּתוֹתֵי הַלֶּחֶם
לֹא עוֹד תְּרַקֵּד
עֲלֵי הַשֶּׁכֶם

לֹא עוֹד תַּבִּיט
סָבִיב סָבִיב
וּמְלוֹא עֵינֶיךָ
הוֹד וָזִיו.

אַחֲרֵי הַנּוֹשְׂאִים אֶת הַגְּוִיָּה הָלְכוּ כָּל הַיְלָדוֹת, וְגַם דָּוִד וְחַיִּים־שִׁמְעוֹן הַקְּטַנִּים, וְגַם הַמְשָׁרֶתֶת הָלְכָה לִרְאוֹת אֶת מַעֲשֵׂי הַיְלָדִים.

הַתַּהֲלוּכָה בָּאָה עַד הַקֶּבֶר, וַיּוֹרִידוּ הִלֵּל וּשְׁמוּאֵל אֶת הַקֶּרֶשׁ וְאֶת הַגְּוִיָּה וַיָּשִׂימוּ עַל הָאָרֶץ. וְהִנֵּה הֶחָתוּל שֶׁל הַשָּׁכֵן עוֹבֵר, שְׁמוּאֵל וְיַעֲקֹב מִהֲרוּ לָרוּץ וְלִרְדֹּף אַחַר הַטּוֹרֵף, אַךְ לֹא הִשִּׂיגוּהוּ, וַיַּשְׁלִיכוּ בוֹ אֲבָנִים מֵרָחוֹק, וַיָּשׁוּבוּ אֶל הַקֶּבֶר. דִּינָה הוֹרִידָה אֶת הַצִּפּוֹר אֶל הַבּוֹר הַקָּטֹן אֲשֶׁר חָפְרוּ הַיְלָדִים, וַיְמַלְאוּ אֶת הַבּוֹר עָפָר, וַיָּקִימוּ גַל עָפָר מִמַּעַל, וַיָּשִׂימוּ שָׁם צִיּוּן.

וַיִּתְאַבְּלוּ הַיְלָדִים כָּל הַיּוֹם הַהוּא עַל הַצִּפּוֹר כִּי מֵתָה.

מָרְדְּכַי בֶּן הִלֵּל הַכֹּהֵן.

הַשֶּׂה*)

כֻּתֹּנֶת מִצֶּמֶר,
מִצֶּמֶר גַּרְבַּיִם[1],
אַךְ צֶמֶר וָצֶמֶר
חָזִית[2], מִכְנָסַיִם
תִּלְבַּשׁ בַּחֹרֶף, יֶלֶד תָּם,
תִּעָטֵף – וְטוֹב לְךָ וְחָם.

אַךְ מִי נוֹתֵן לְךָ צֶמֶר זֶה,
לַעֲטֹף, לְהָחֵם כֹּה אֶת בְּשָׂרְךָ?
הֲלֹא הַקָּט[3] הַטּוֹב – הַשֶּׂה,
שֶׁעַל הַגֶּבַע פֹּה לְעֵינֶיךָ.
הֲלֹא תַבִּיט, הֲלֹא תִרְאֶה?
צֶמֶר צַחַר, צֶמֶר רַךְ,
עַל עוֹרָהּ צוֹמֵחַ.

„צֶמֶר, צֶמֶר, גַּדֵּל וּצְמַח,
עֵת הַכֹּל פּוֹרֵחַ!
צְמַח וּגְדָל,
צֶמֶר, עָל,
גַּם בַּשֶּׁמֶשׁ, גַּם בַּטָּל!"

וְאַךְ יִגְדַּל, וְאַךְ יֶאֱרַךְ
הַצֶּמֶר רַךְ,
אָז יָבֹא חִישׁ
לָהּ רֹעֶה־אִישׁ
וּבְמִסְפָּרַיִם, גָּז, גָּז, גָּז!
יָגֹז אֶת כָּל הַצֶּמֶר אָז.
וְאִמָּא טוֹבָה
אוֹרְגָה, טֹוָה
כֻּתֹּנֶת גַּם גַּרְבַּיִם
חָזִית וּמִכְנָסַיִם
לִבְנָהּ קָטָן, לִבְנָהּ חָבִיב –
וְחַם לוֹ חַם, עֵת קֹר סָבִיב.

שְׁמוּאֵל בֶּן־צִיּוֹן.

*) מִשִּׁירֵי Wolrad Eigenbrodt.

[1] שטרימפפע, *чулки*.

[2] וועסטע, *жилетъ*.

[3] הַקָּטֹן.

החטה.

(שיחה מדעית).

אין אדם בארץ אשר לא ידע עצב ודאגה, כי גם לאיש גדול גם לילד קטן יש רגעי יגון בחיים, רגעים המעציבים ומכאיבים את הלב.

הדסה הקטנה משחקת עם רעותיה בחצר התחתונה: הן לשות יחד עגות חול וחמר, ואופות אותן בתנור-החול אשר עשו; הן נוטעות גן ומשקות אותו, עושות ערוגות וזורעות עליהן פולים ותפוחי אדמה, אשר הביאו מבתי אבותיהן ועד מהרה עוקרות הן את אשר זרעו. והילדות שמחות בעבודתן מאד, והנה קול אם הדסה קורא מרחוק: הדסה! הדסה!

הדסה המסכנה עוזבת את רעותיה והולכת הביתה, ושם תצוה אמה למהר ללכת אל חדר אביה ללמד, כי כבר באה השעה הקבועה ללמודה, ובחדר אביה הוכן ספסל קטן ושלחן קטן לה ולאחיה לאסף כספסל ושלחן, אשר בבית הספר.

בימים הראשונים שמחה הדסה מאד על למודיה ועל ספסלה ותתפאר לפני רעותיה, כי היא כבר תלמידה, וכי יש לה ספסל וארגז מיחד לשים בו ספרה ומחברתה ולוחה. אך אחרי עבר ימים אחדים עבר חשקה ללמודיה ולבית ספרה הקטן ולספסלה ולארגזה גם יחד. היא באה אל חדר אביה ותשב על הספסל על יד אסף אחיה ונפשה לא תנוח. אביה מספר להם ספור יפה על דבר ילד טוב אחד, והיא איננה מקשיבה לדבריו, רוחה נושאה החוצה אל החצר התחתונה, אל רעותיה האפות עוד עגות ומשקות ערוגות הגן החדש. אביה שאלה אחרי כן את הספור אשר ספר לה, אך היא לא ידעה לענות דבר, כי לא שמעה; ואחרי כן פנה אל אחיה, והוא קם ויספר את כל הספור מראשיתו ועד סופו, ופני הילדה אדמו מבשת ועיניה מלאו דמעות.

יום רע ומר היה היום ההוא להדסה מאז הבקר: אין שעה בלי רעה, ואין רגע בלי פגע. בבקר ישנה וחלמה לה חלום נעים מאד, והנה — יום הולדתה היום ואבותיה ומכריהם הביאו לה מתנות רבות ושונות וכלן יפות ונחמדות, ובביתם אך טוב ושמחה. בחדר האכל ערוך השלחן במעדנים וממתקים רבים, ובקצה השלחן צבורות כל המתנות הרבות אשר הביאו לה, והנה בא עוד אחד ממכרי אביה ובידו קפסה יפה ונחמדה; והוא אך נגש אליה לתת לה את המתנה, ופתאם עוררוה ותיקץ — והנה חלום: אין שלחן ערוך, אין ממתקים, ואין מתנות ואין דבר. אחרי כן צותה אמה לרחץ את פניה בסבון והיא לא הפצה. אחרי כן הציק לה בן אחד השכנים וילעג לה על השן הקדומה החסרה לה בפיה זה ימים אחדים. אז החלה לשחק עם רעותיה, והשחוק כל כך יפה... והנה קראו הביתה; ובשבתה לפני אביה לא הקשיבה לדבריו ולא ידעה את הספור ותבוש ותבך. אחר הלמוד באה אל חדר האכל לארחת הצהרים ויגישו אל השלחן מאכלים, אשר לא נעמו לחכה, ואמה צותה לאכל מהם; וגורלה המר לא עזבה עוד עד הערב, וגם בערב לא הביא לה נחומים. בערב ההוא בא אל ביתם אחד ממכרי הוריה, וידברו כל הערב על מקרי הימים שעברו, ויספר ספורים כל כך עצובים וכל כך נעימים, והיא כל כך חפצה לשמע את הספורים האלה, והנה אמה מצוה אותה ללכת אל חדר הילדים לישן. וגם בשכבה על מטתה לא תנוח. כל אשר שמעה באזניה לפני שכבה יתיצב כמו חי לנגד עיניה, ולבה דופק בקרבה, שנתה נדדה מעיניה וכל קול עלה נדף יבעתנה. אז תעצב מאד ותחשב בלבבה, כי אך היא לבדה אמללה בארץ, וכל הברואים אשר על פני האדמה רואים חיי מנוחה ואשר, שלוה ונחת; ומקנאה היא מאד בחית השדה ובעוף השמים, בצמחי האדמה ובפרחי הגן המאשרים. היא זוכרת את השדה אשר מעבר לדרך המלך העולה ירושלימה, ואת החטה הצומחת שם. אתמול, ביום השבת, הלכה עם אביה ואמה ואחיה לטיל ויעברו במסלה אשר בשדה החטים. מה יפים היו הצמחים אשר אך זה עלו מן הארץ, ועליהם הדקים הירוקים מתנועעים הנה והנה. מה מאשרים הם! הם יישנו ויקיצו בעת אשר יחפצו, אין להם שר ומושל, גם אבא השואל ספורים ואמא המצוה לאכל ולישן אין להם. הם יונקים מלשד הארץ ושותים מטל השמים לכל אות נפשם, משחקים זה עם זה ומתלחשים עם הרוח הקל בעברו על פניהם, הם מתענגים על נעם הטבע גם בשמחתו ביום בהיר, גם בבכותו ביום גשם וגם בקצפו ביום סופה וסערה; כל בני היקום הפשים לנפשם, ושבלי החטה מה מאשרות הן!

והנה בא גם אחיה החדרה לישן וישמע והנה אחותו נאנחת מתחת לשמיכה, ויקרב אליה וישאלנה:

— מה לך, אחותי, כי תאנחי ככה?

והדסה גלתה לפניו את כל לבה ותשפך לפניו את מרי שיחה, כי היא אמללה מכל אשר בתבל, ותספר לו את מחשבתה על אדות שבלי החטים.

ויאמר לה הנער:

— שגית, אחותי. גם לצמחים האלה, לשבלי החטה, אשר תקנאי בהן, יש ימים רעים ומרים מאד. שמעי נא ואספר לך את אשר שמעתי מפי אבא אתמול בבקר, הלא ראית בזרע האכר את שדהו אחרי אשר חרש אותו. הגרעינים רוקדים בשמחה על פני התלמים, שמחים הם, כי יצאו מבית האסירים האפל, אשר היו כלואים בו ימים רבים. התזכרי, אחותי, את שמחתך לפני ירחים אחדים בראותך איך הריקו את שקי החטים אל המטמורה[1] הגדולה, אשר ממול ביתנו על הגבעה? את, אחותי, שמחת אז, אולם הם, הגרעינים המסכנים, לא שמחו כלל לקראת המטמורה החשוכה, ולכן שמחים הם עתה בצאתם מאפלה לאור גדול. מתענגים הם על החפש הנעים והם שומעים מסביב קול שירת צפרים וזמזום שרצים ורמשים וכל זיז השדה. אך שמחתם לא תארך, כי אך ינוחו הגרעינים רגעים אחדים על התלם ויתענגו על נעם השמש, והנה עברה עליהם מחרשה או משדדה ותכסם ברגבי אדמה שחורים והנה הם כלואים שנית בכלא אפל וצר. הוי, מה מאד יתאוו תאוה לעלות למעלה לראות את אור השמש ולשאף אויר צח! אך השכבת עלטה תכסם, ומסביב להם זוחלים רמשים מכערים והפושיות מנולות. מפחדים הם הגרעינים ורועדים תחתם פן יאכלום הרמשים האלה, ונאנחים וצועקים מרה, אך אזן האיש לא תשמע את אנחתם ואת צעקתם המרה. אולם הרוחות הרכים המרחפים באויר שומעים את צעקתם וממהרות לעזרתם, ורבבות טפות המים אשר באויר, תרדנה לארץ יום יום בטל עב והתקרבו אל האסירים הקטנים הטמונים מתחת לרגבים. ויש אשר תשמענה הטפות האלה את קול האסירים הקטנים בתוך האדמה, ועלו למרומי השמים והיו לעננים וירדו אחרי כן לארץ בכח גדול, והחיו את העצים ואת הצמחים ואת הגרעינים האסורים, והצפרים יוסיפו אז לשיר בשמחה ורמשים רבים יתעוררו לתחיה; גם חזה האדם ינשם בקלות רבה אחרי הגשם. והעצים הגדולים ירימו את ענפיהם למעלה, כענקים השולחים את ידיהם לקחת הכל להם. בהאיר השמש בשמים וחשבו הענקים האלה, כי אך להם הוא מאיר והעשבים הקטנים אשר לרגליהם שוכנים בצל; ברדת הטל או הגשם על הארץ ואושו העצים וקראו: אלינו! אלינו! וינקו אל תוכם את טפות המים החיים ברבבות עליהם, ענפיהם ושרשיהם, ואך טפות מעטות מאד יורידו אל הצמחים הקטנים אשר לרגליהם מתחת. אבל שדה החטה גדול ורחב ושם אין עצים תקיפים, אשר יקחו להם את הכל, ובאו טפות מים רבות גם אל הגרעינים המסכנים; ומה גדולה אז שמחת האסירים הקטנים! מה רבים הם החיים אשר יתעוררו שם מתחת לרגבי האדמה! וטפות המים חודרות דרך קלפת הגרעין אל תוכו, אל העבר אשר יתעורר לחיים.

— מה הוא העבר אשר תאמר? — שאלה אותו הדסה.

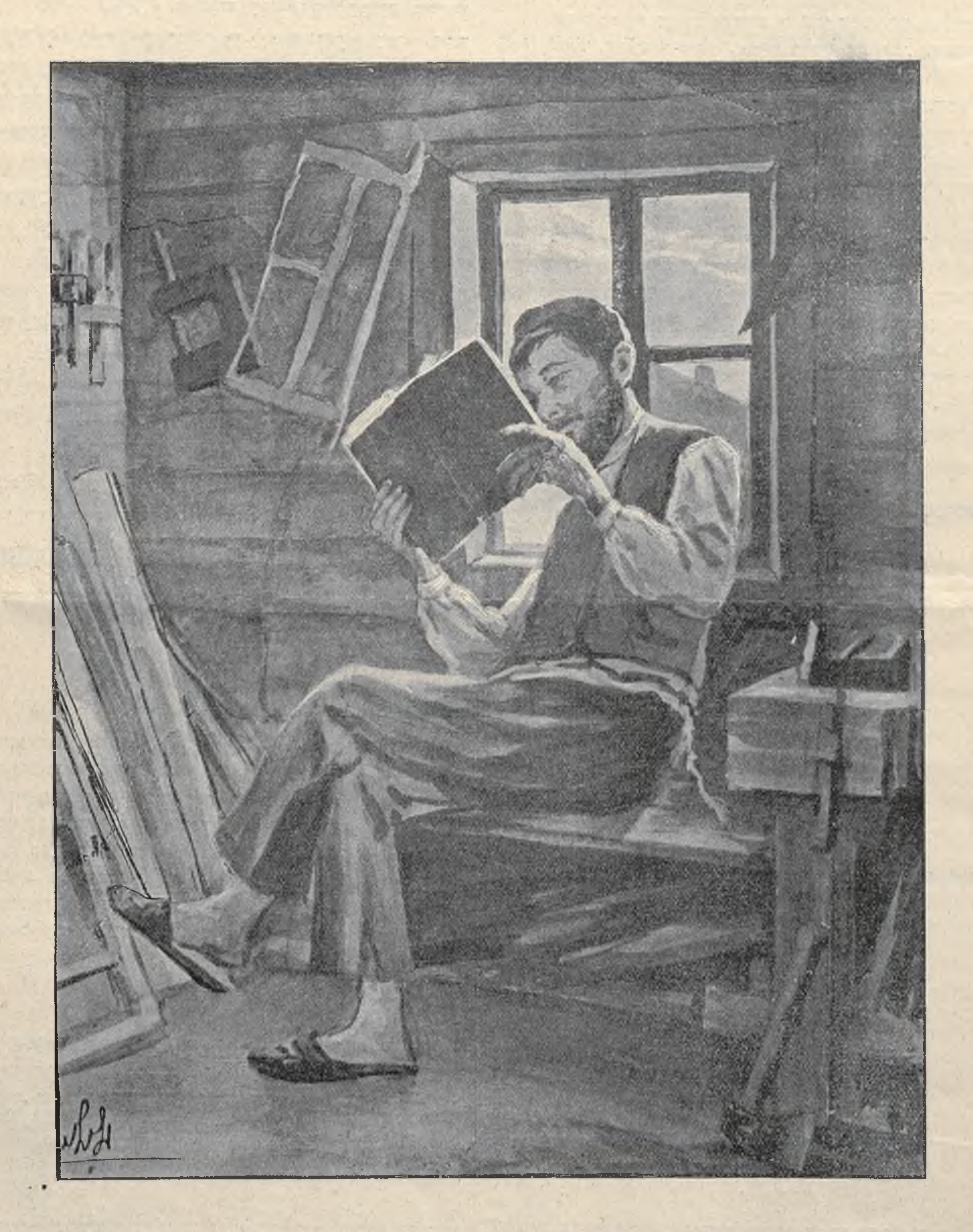
— העבר הוא החלק המצמיח אשר בתוך הגרעין. בכל גרעין יש עבר לבן, ומסביב לו שכבת קמה וממעל מעטפת קלפה כתמה. ובקרב המים אל העבר העטוף במעטפתו והסיר את אסוריו מעליו והביט למעלה. „למעלה!" — יקרא העבר, „למעלה!" — יענו לעמתו עברים רבים מסביב בקול שמחה. וכבוא האכר אל שדהו אחרי ימים אחדים, ואמר: „החטה עלתה יפה".

והשדה מלא אז חיים ושמחה, עכברי השדה רצים הנה והנה, החפושיות מחוללות ורוקדות והומות, העכבישים טוים חוטים דקים מעלה אל עלה, ולמעלה מתעופפות צפרים ומצפצפות בקולות דקים ומצלצלים. והצמחים יוסיפו לעלות מעלה מעלה והיו עד מהרה לשבלים. העלים יפרדו ונטו לכל עבר, ובעבר איש ביניהם ושמע אותם מתלחשים האחד עם השני. והשבלים הולכות וגדלות וגרעינים רבים עלו על ראשיהן, והגרעינים החדשים עטופים בחתולים דקים. אז תתפצנה השבלים לעלות ולהתרומם עוד, אך שרשיהם מתחת לא יתנו להן למלאות את חפצן, וכמו באזיקים יאחזו בהן וימשכון אל האדמה. באחד הימים יבאו האכרים עם נשיהם ובניהם, ובידיהם מגלים, וקוצרים את השבלים וינתקון מן האדמה, והשבלים שמחות בתהלה מאד למעשה האכר ומשיבות לו תודה רבה ומשתחוות לרגליו ברגשי כבוד; ובלבבן תאמרנה, כי עתה תוכלנה להתרומם למעלה ככל אות נפשן אחרי אשר הוציאון לחפש מאזיקי השרשים הרעים, אשר משכון אליהם. אך עד מהרה תראינה השבלים, כי אך לשוא היתה שמחתן, כי עד מהרה קשרון יחד לאלמות ויעמיסון על עגלה ויביאון אל ככר נרחבה ויתנון האחת על השניה וכן תשכבנה השבלים דומם ותאנחנה; אך נחם תנחמנה את נפשן במנוחתן ובאור השמש המתוק השפוך עליהן. אך כעבר ימים אחדים יבאו אנשים וישטחון על האדמה ויחלו להבטן במקלות: תך תך! תך תך! — והמקלות מכים אותן מכות רבות ונאמנות בלי חמלה; הגרעינים המסכנים צועקות מרה בוכות וקורעות את כתנותיהם מעליהם מרב צער, אך שומע אין להם. ואחרי אשר נשארו כלם ערומים, יתן להם האכר מעט מנוחה להחליף כח אחרי המכות אשר הכו; ולמחרת היום בא האכר עוד הפעם ויזרם וירקידם לרוח. הגרעינים רוקדים בשמחה, אך לא ירבו להתעופף ולהתרומם למעלה, כי יראות הן את האכר, פן יכעס עליהם והכם אותם עוד פעם; על כן ימהרו לנפל לרגליו ולהשתחוות לו, אך הוא לא יחמל עליהם ואוספם אל תוך שק אחד ויביאם עד חצרו וישפכם אל המטמורה הגדולה והחשוכה. וברדת הגרעינים אל המטמורה לא ירקדו בשמחה, כי אם ירדו אבלים ונעצבים איש אחרי רעהו כאסירים המובאים אל בית הסהר, ואך אנחה חרישית תשמע בשובם אל בית כלאם האפל, אשר יצאו ממנו לפני ירחי מספר, והאכר ממהר לסתם את פי המטמורה במכסה ובעפר לבל יבא אור ואויר אל אסיריו פנימה. ואולם צרות החטה עוד לא תמו, עוד תראה רעה רבה בטחנה, במאפה, במשארת ובתנור, וכבוא תבוא עוד גם באש גם במים; אך את כל זאת, אספר לך, אחותי, בפעם אחרת. ועתה הנחמי נא, וכבוא עליך עוד רעה, וזכרת, כי גם הלחם אשר את אוכלת, גם היין אשר את שותה, גם הספר אשר את קוראה, גם המחברת אשר את כותבת עליה, גם הכסא, אשר את יושבת עליו, גם המטה, אשר את ישנה עליה, — ראו כלם רעות רבות, וימי עמל ותלאה מצאו את כלם, ובפעם אחרת אספר לך גם את מקרי כל אלה.

יהודה גרזובסקי.

---

[1] בור בתוך האדמה לשים בו תבואה.

ג. טשורני: אַחַר הָעֲבוֹדָה.

חֲדָשׁוֹת.

הדבור העברי. — בבית הכנסת של הציונים באודסה הנקרא בשם „יבנה" תקן הסופר מר לוינסקי (שהוא דגבאי בבית הכנסת ההוא) תקון גדול, והוא, כי מדי שבת בשבתו ידרש אחד לפני המתפללים ב ע ב ר י ת. ואחרי הדרשה משוחחים גם רבים מהנאספים בעברית.

— התלמידים אשר בבתי המדרש הגבהים בוינה (אוסטריה) יסדו חברה ללמוד שפתנו. גם יסדו בית־חבר (קלוב) עברי הנקרא בשם „שפה חיה" להאסף שם יחד ולדרש ולדבר בעבריית.

בית מחסה לילדים עברים. — בברלין ערכו נשף ספרותי ששם שרו נגינות עבריות ושירי־עם עברים, וההכנסה היתה קדש ליסוד בית־מחסה לילדים עברים.

מירושלים. — מודיעים כי הזרע הטוב — הדבור העברי — אשר זרע האדון בן־יהודה בירושלים עושה פרי טוב, ורבים מצעירי ירושלים מלמדים את לשונם לדבר בשפתנו.

בית ספר עברי. — בעיר קלקי (פלך וולין) יסד המורה מר פנטש בית ספר עברי ללמד לילדי עמנו את שפתנו ודברי ימינו ב ע ב ר י ת שהיא השפה המדברת גם בפי התלמידים.

מִכְתָּבִים.

לחברינו קוראי ה„עולם־קטן" בורשה!

קראנו ב„עולם קטן" כי כבר נוסדו בערים רבות אגדות נערים לדבר עברית, ושמחנו על זה מאד. ועתה הננו חפצים גם אנחנו ליסד פה בורשה חברת נערים דוברי עברית. חברי האגדה יתאספו פעם אחת בשבוע לבית אחד החברים; ואנשים גדולים יקראו לפנינו ספורים או ידרשו דרשות, וגם נקרא שם ספרים עברים. אמנם כבר נוסדה פה חברת נערים אחת, אבל באספותיה לא מדברים עברית כי אם רוסית. על כן הננו מבקשים את קוראי ה„עולם הקטן" אשר בורשה, כי מי מהם אשר יחפץ גם הוא להיות חבר לאגדה הזאת יודיע את חפצו במכתב למערכת ה„עולם הקטן".

בכבוד ובברכת ציון

ורשה, משה ויהואש נרדון.

לחברי ולחברותי הקטנים!

אני שולחת לטובת יתומי־הסופר ברודס חצי רובל בתקותי כי גם רעי ורעותי, קוראי העולם הקטן, האוהבים את שפתנו היקרה, ואשר בלבם יש רגש חמלה ליתומים עניים יצאו בעקבותי ויעזרו ליתומי סופרנו המת.

ורשה, רחל מרגלית, בת אחת עשרה שנה,
תלמידת הגמנזיה במחלקה השנית.

לקוראי ה„עולם הקטן" הקטנים והגדולים, שלום וברכה!

זה ימים רבים חפצתי לכתב אליכם מכתב, אבל בכל פעם אשר החלותי לכתב אליכם, נוכחתי כי לנער קטן כמוני אין חדשות רבות ונכבדות להודיע, כי אני עתה רק בשנה העשירית לימי חיי; אבל אחרי קראי את כל המכתבים אשר ב„עולם הקטן", ראיתי כי כל הנערים אשר כגילי, אינם מודיעים גם הם חדשות נכבדות, ואז אמרתי אל לבי: „הבה, אכתבה גם אני מכתב כמכתבי חברי הקטנים".

אני לומד את השפה העברית זה שתי שנים וחצי. הספרים אשר למדתי בראשונה, הם: „עברית בלשון עם ועם", „המכין", „מורה הילדים", „עדן הילדים"; וכאשר כליתי ללמד את הספרים האלה החלותי ללמוד „תנ"ך", ואני הבינותי את ספורי ה„תנ"ך" על נקלה עד כי בעת קצרה למדתי את כל ה„תורה", וכמעט כל ה„נביאים הראשונים". אני לומד את הלמודים העברים רק שעה ביום, אבל אני שונה בביתי לעצמי את כל אשר ילמדני מורי, ואת ה„תורה" שניתי פעמים אחדות, עד כי כמעט יודע אני אותה על פה.

כאשר עבר חצי שנה ללמדי עברית, החלותי לדבר עם מורי עברית ועתה איננו מדברים רק עברית; ואני מספר למורי בעברית את כל ספורי ה„תנ"ך" אשר למדתי, וכן עשיתי גם לספורי „עדן הילדים", ומלבד זאת עבדתי את כל הספורים בכתב בקצור. גם למדתי שירים עברים רבים על פה, מספרים שונים. את ה„עולם הקטן" אני קורא זה כעשרה חדשים, והספורים: „אלמן האובד", „מעשה בשלשה אחים" ו„בין הכיכבים" מצאו חן בעיני ביותר. אבל אני רואה כי מכתבי ארך מאד, ולכן אני ממהר לכלותו, למען לא אהיה עליכם למשא.

ברגשי כבוד

ריגא, מרדכי קפלן.

פִּתְגָּמִים.

אִם תְּכַבֵּד אֶת זְקֵנֶיךָ,
יְכַבְּדוּךָ גַּם נֶכְדֶיךָ.

רַבִּים אָבְדוּ מַה שֶּׁהָיָה בִּידֵיהֶם,
רַק מֵאֲשֶׁר הִתְאַוּוּ אֶת אֲשֶׁר לְרֵעֵיהֶם.

יְפִי עוֹף כְּנָפוֹ בְּנוֹצָתוֹ
וּבֶן־אָדָם — בְּחָכְמָתוֹ.

אֶפְרַיִם פּוּקְסוֹן.

חִידָה.

לֹא הוֹלֵךְ עַל שְׁתַּיִם
וְלֹא נְכֵה רַגְלַיִם;
גַּם רֹאשׁ אֵין לוֹ,
גַּם יָד אֵין לוֹ,
אֵינֶנּוּ חַי וְאֵינֶנּוּ מֵת,
וּבְכָל זֹאת נִפְגְּשֵׁהוּ בְּכָל עֵת
הוֹלֵךְ אַט
בְּבֵית־מִשְׁפָּט.

י. מְיֻחָס.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן":
КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО „ТУШІЯ", ВАРШАВА.
Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

מראשית שנת תרס"ג נעשו שנויים לטובה בהוצאת העתון המצויר לבני הנעורים

א) ה„עולם קטן" הוא מעתה מנוקד כלו. התכן יותר קל ונוח.

ב) הפורמט נשתנה לטוב וליופי. האותיות הן יותר בהירות, והציורים — יותר יפים.

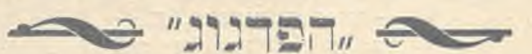
ג) תחת המחיר הקודם, 6 רובל לשנה, נקצב מעתה המחיר

רק 4 רובל לשנה

2 רובל לחצי שנה, 1 רובל לרבע שנה.

החותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה תשורה יפה חנם. דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני.

נגשנו להוציא בתור הוספה מיוחדת ל„עולם קטן" ירחון פדגוגי בעד ההורים והמו"ים בשם:

בו יבואו מאמרים בכל מקצעות החנוך וההוראה, החדשות במקצוע החניך, החנוך העברי ביחסו אל החנוך הכללי, השקפה על מהלך החנוך בא"י ובחו"ל: החדרים, הת"ת ובתי הספר. מאמרים ע"ד הטבת המצב החמרי והרוחני של המורים והמלמדים; דו"ח מאספות מורים, כרוניקה מעולם ההוראה העברית והמורים העברים. בקרת ספרי הלמוד והקריאה לבני הנעורים, שאלות ותשובות בעניני החנוך והלמוד במעשה; לשכת מודיעין (ביורא) בעד הורים ובתי ספר המבקשים להם מורים, ובעד מורים המבקשים להם משרות ומקומות להוראה.

החוברת הראשונה כבר יצאה מבית הדפוס

וזה תכן עניניה:

א) אל הקוראים; ב) בתי ספר של פרבל ונחיצות גני ילדים עברים (עם תמונת פרבל) — נח פינס; ג) עקשנות הילדים ורגזנותם — בן משה; ד) הקריאה העברית — בן־זאב; ה) פסטלוצי בתור מחנך העם — פרופיסור לודויג שטין (תרגום ש. רוזנפלד); ו) טולסטוי על החנוך — ***; ז) כרוניקה; ח) מודעות.

מחיר „הפדגוג": 3 ר' לשנה, 1.50 ר' לחצי שנה, 75 ק' לרבע שנה. לחותמי ה„עולם קטן" 2 ר' לשנה, 1 ר' להצי שנה, 50 ק' לרבע ש'.

פרוספקט מפורט ע"ד ה„עולם קטן" ו„הפדגוג" ישלח חנם לכל דורש

Verlag „TUSCHIJAH", Warschau. | Книгоиздательство „ТУШІЯ", Варшава.

בע"פ: נובוליפקי נו' 7, מעון 9.

יצא לאור

לוח ארץ ישראל

שמושי וספרותי עם תמונות וציורים

לשנת תרס"ג.

נערך ע"י אברהם משה לונץ בירושלים.

(שנה שמינית)

וזה תכן עניניו: (חלק השמושי)

א) לוח לבני שלש הדתות; ב) לוח קורות ארה"ק; ג) ערכי המטבעות; ד) סדרי הפוסט והתלגרף; ה) ערי הארץ ומספר יושביהן; (חלק הספרות): ו) הגדות ומסרות נשכחות — מאת העורך; ז) מחיי הבדואים — שמואל ראפאלוביץ; ח) שמות הכפרים והמקומות שבפלך שכם; ט) קול ערבי במדבר (שירי עז וגבורה) תרגום אש"י יהודה איש ירושלים; י) שמות הכפרים שבמחוז יפו; יא) שיחה עם הכהן הגדול של השמרונים — העורך; יב) ההקדשות והעזבונות — העורך; יג) בתי החסד בירושלים — זלמן בן טובים; יד) הערות להכרכים הקודמים — יהודה ויסטינצקי; טו) זמרת הארץ ובקרת) — העורך; טז) היקב בראשון לציון — העורך; יז) תגלית חדשה; יח) טל של תחיה; יט) חדשות וזכרונות; כ) השנה (רשימות שוגות; כא) הודעות.

מחיר הספר 40 ק' עם פורטא 46.

האדריסה:

Книгоиздательство »Тушія«, Варшава.

Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1903 ГОДЪ.

на ДВА еженедѣльные иллюстрированные журнала для ДѢТЕЙ И ЮНОШЕСТВА

ЗАДУШЕВНОЕ СЛОВО

МЛАДШІЙ-ВОЗРАСТЪ (5—9 лѣтъ). Въ теченіе 1903 года будетъ выслано:

52 №№ интереснаго, богато иллюстрированнаго журнала и

7 ПРЕМІЙ, въ число которыхъ войдутъ:

а) БОЛЬШАЯ КАРТИНА художн. А. Вагнера «СЪ ДНЕМЪ АНГЕЛА!», великолѣпно исполн. въ 24 краски и б)

6 иллюстр. книжечекъ «НОВОЙ БИБЛIОТЕЧКИ ЗАДУШЕВНАГО СЛОВА»: 1) Альбомъ Мурзилки, 2) Дѣтскій звѣринецъ, 3) Мастерская игрушекъ, 4) Театръ тѣней, 5) Что море говоритъ и 6) Дѣтскія развлеченія.

СТАРШІЙ ВОЗРАСТЪ (9—14 лѣтъ). Въ теченіе 1903 года будетъ выслано:

52 №№ интереснаго журнала съ массой иллюстрацій и

7 ПРЕМІЙ, состоящ. изъ слѣдующ. иллюстр. изданій:

1) Альбомъ картинъ Отечественной Войны „1812 годъ" въ больш. форм., 2) Русскіе Колумбы и Робинзоны, 3) Альбомъ автотип. карт. съ произв. русск. художниковъ, п. з. „Юная Россія", 4) Театръ для дѣтей старшаго возраста, 5) Игра въ пирамиды, 6) Календарь русской учащейся молодежи въ изящн. перепл. и 7) „Трудъ и отдыхъ" въ 12 вып.

Сверхъ всѣхъ перечисленныхъ изданій, подписчикамъ каждаго изданія будутъ высылаться безплатно въ теченіе года

ДВА ЖУРНАЛА ДЛЯ РОДИТЕЛЕЙ и ВОСПИТАТЕЛЕЙ:

«ПЕДАГОГИЧЕСКІЙ ЛИСТОКЪ» въ видѣ нѣск. отдѣльн. книжекъ и «ДѢТСКІЯ МОДЫ» съ рисунк. новѣйш. дѣтск. платьевъ, работъ, практическими совѣтами и т. д.

ПОДПИСНОЙ ГОДЪ СЪ 1 НОЯБРЯ 1902 г.

Подписная цѣна на каждый журналъ съ доставкой и перес. 6 руб. Допускается разсрочка платежа по 2 рубля: при подпискѣ, къ 1 февраля и къ 1 мая. При подпискѣ, во избѣжаніе ошибокъ, покорнѣйше просятъ обозначать, для какого возраста слѣдуетъ высылать журналъ.

Подписка на «ЗАДУШЕВНОЕ СЛОВО» принимается въ книжныхъ магазинахъ Товарищества М. О. ВОЛЬФЪ: С.-Петербургъ, Гостиный Дворъ, № 18, и Москва, Кузнецкій Мостъ, д. Джамгаровыхъ.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur: S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau